

Література

1. Інтернет видання «Українська правда» www.pravda.com.ua
2. Інтернет ресурси та бази законодавчих, нормативних та роз'яснюючі актів щодо ЗЄД: Державний комітет статистики України (<http://www.ukrstat.gov.ua/>); Державна митна служба України (<http://www.customs.gov.ua/>); Національний банк України (<http://www.bank.gov.ua/>); Державна податкова адміністрація України (<http://www.sta.gov.ua/>).

Приходченко Т.А.

НАПРЯМКИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ У СВІТОВІ ТА РЕГІОНАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ СТРУКТУРИ

1. З метою диверсифікації експортної структури України та недопущення закріплення міжнародної спеціалізації країни в галузі сировинних постачань і виробництв із невисокою доданою вартістю необхідно здійснювати цілеспрямований перерозподіл експортних доходів від первинних галузей або галузей проміжного продукту в напрямі інвестування в галузі з високим вмістом доданої вартості і особливо галузі, що випускають високотехнологічний продукт. Одним з інструментів такого перерозподілу могло б стати диференційоване оподаткування для галузей, що представляють різні поверхи економічної структури: чим вище ступінь переробки, тим нижче ставка прибуткового податку. Безумовно, такий механізм спрацьовуватиме лише в умовах чітко налагодженої системи бухгалтерського обліку та фінансового контролю в країні, що унеможливила б фіктивне «перекачування» доходів у сфери з більш низьким оподаткуванням або їх приховування від оподаткування.

2. Слід утворити на державно-приватній основі Український банк реконструкції та розвитку, поклавши на нього функції щодо кредитування великих інвестиційних проектів під гарантії держави, маючи на увазі впровадження ряду інноваційних проектів, у тому числі галузі розвитку експортоспроможних високотехнологічних виробництв.

3. Слід цілеспрямовано формувати такий інвестиційний режим у країні, у межах якого був би економічно доцільний перелив капіталу в перспективніші і стратегічно вигідніші види економічної діяльності, пов'язані з підвищенням рівнем технологічності. Для цього він повинен містити комплекс державних заходів щодо спеціального стимулювання високотехнологічного експорту, який має передбачати відповідні інституційні заходи, а також бюджетні витрати на створення загальних передумов (сумісне з нормами відповідних угод СОТ стосовно субсидій), причому вказані заходи могли би здійснюватися через спеціально уповноважені державні організації або недержавні структури, що діють за дорученням держави. Головним змістом таких заходів має стати:

- прогресуюче зниження реальних процентних ставок за кредитами як усередині країни, так і в зовнішньоекономічній діяльності, що дало б змогу ефективніше концентрувати фінансові кошти для здійснення капіталомістких видів експортоспроможного виробництва і кредитування зарубіжних споживачів з метою розширення їх попиту на українські товари та послуги;

- розробка та прийняття закону про порядок кредитування та страхування експортних операцій, маючи на увазі створення фінансових передумов для істотного підвищення конкурентоспроможності українських експортерів, особливо за групою експортних товарів з підвищеним рівнем доданої вартості. Цей закон мав би сприяти створенню сучасної системи страхування експортних кредитів і зовнішньоекономічних ризиків в цілому, що має значення при постачаннях на експорт дорогих, капіталомістких товарів, а також при постачаннях на ринки менш розвинутих країн, що не володіють гарантованим ступенем платоспроможності;

- надання податкових кредитів на всю суму імпортного інвестиційного устаткування, що ввозиться, з метою стимулювання ввезення саме товарів інвестиційного призначення, які використовуються для створення технологічно досконаліх виробництв, які в подальшому можуть стати важливим компонентом експортного потенціалу країни;

- використання у випадках освоєння нових, технологічно містких виробництв механізмів тимчасово підвищеного тарифного захисту (у межах прийнятих зобов'язань у рамках СОТ), що забезпечує належний рівень віддачі від інвестицій у вказані види виробництва, особливо в первинний період освоєння нових видів продукції та виходу з ним на нові ринки, де вже закріпилися інші постачальники;

- надання державою безкоштовних техніко-економічних консультацій і відповідного інформаційного забезпечення для розгортання пріоритетних високотехнологічних виробництв, виходу на нові зарубіжні ринки – як ринки нових продуктів у традиційних країнах-партнерах, так і на нові ринки країн, що розвиваються, умови діяльності на яких малознайомі українським суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності;

- надання державою відповідної підтримки щодо участі в зарубіжних ярмарках і виставках, включаючи часткову компенсацію витрат на таку участь та/або фінансування з державного бюджету тієї частини витрат, яка є спільною для більшості потенційних учасників від України.

4. Слід здійснити заходи щодо заохочення формування широкої мережі добровільних об'єднань і асоціацій, що діють публічно, мають відповідні офіційно створені зарубіжні представництва і постійно беруть участь у роботі відповідних їх профілю міжнародних неурядових організацій та виконують такі функції щодо розвитку експорту:

- проникнення на міжнародні ринки нових підприємств, особливо малих і середніх за розміром, які мають обмежені фінансові та організаційні ресурси для самостійного виходу на нові ринки;

- проведення активної політики впровадження у відповідних галузях міжнародних технологічних і ділових стандартів, у т.ч. за рахунок створення спільних фондів для фінансування витрат, пов'язаних з адаптацією до нових стандартів та вимог щодо безпеки споживання, екологічної чистоти та ін.);

- надання учасникам дієвої інформаційної (стосовно стану та тенденцій розвитку окремих ринків, умов діяльності на них) і правової допомоги у зв'язку

з зовнішніми операціями (допомога в правильному оформленні контрактів відповідно до специфіки окремих країн та ринків; допомога в розв'язанні спорів із зарубіжним контрагентами та ін.);

- представлення інтересів учасників в разі виникнення спорів у відносинах з відповідними структурами зарубіжних держав, зокрема при вжитті до українських постачальників дискримінаційних заходів, неправомірних звинуваченнях у демпінгу тощо;

- ініціювання розгляду в державних структурах України питань, пов'язаних з розвитком інституційних умов та інфраструктури ефективної експортної діяльності.

5. Варто передбачити створення адекватного правового середовища для формування на базі великого національного бізнесу потужних вітчизняних транснаціональних структур (вітчизняних ТНК), здатних витримувати глобальну конкуренцію в сучасних (по суті глобальних) галузях виробництва товарів і послуг, якими є, зокрема, електронна, електротехнічна, приладобудівна, авіакосмічна, фармацевтична, біотехнологічна галузі, сучасні сегменти хімічної та автомобільної промисловості. Це, зокрема, повинно було б передбачити прийняття пакета законів, що спрощують процедури експорту капіталу з метою вкладання в зарубіжні прибуткові активи, а також уточнення правил оподаткування з метою уникнення подвійного оподаткування в діяльності українських ТНК. У цьому контексті варто продумати умови можливої конверсії раніше вивезених з України активів у легально діючий за межами України капітал філій українських ТНК.

6. Важливим кроком могло би стати приєднання України до окремих ініціатив ЄС у галузі розвитку високотехнологічної та екологічно безпечної, енергоефективної інфраструктури, що дало б змогу відкрити доступ до відповідних фондів ЄС. У цьому контексті, зокрема, варто було б направити запити до Європейської комісії та до Російської Федерації щодо фінансування розробки та реалізації спільними зусиллями проекту модернізації української газотранспортної системи, маючи на увазі інтеграцію української ГТС до складу єдиної європейської газотранспортної системи в межах регіону «Широкої Європи».

7. З метою посилення позитивного впливу руху коштів за статтями «доходи» та «поточні трансферти» необхідним є проведення переговорів із ключовими зарубіжними країнами, де працевлаштовані українські громадяни, з метою підвищення рівня їх захисту та спрощення і здешевлення переказу в Україну зароблених за кордоном коштів. Крім того, варто було б впровадити пільгову ставку стосовно тієї частини прибутку від прямих іноземних інвестицій, яка реінвестується в Україні. Нарешті, значний внесок тут могли би зробити й заходи щодо перетворення закордонних авуарів українців на легальний закордонний капітал українських транснаціональних компаній, що дало б можливість значно збільшити надходження в Україну за статтею «доходи».

8. Враховуючи ту обставину, що нинішня криза платіжного балансу України найбільшою мірою пов'язана з фінансовим рахунком, слід зробити пріоритетним питання реструктуризації зовнішньої заборгованості українських компаній та банків з тим, щоб полегшити тягар обслуговування їх зовнішніх боргів і конвертувати короткострокові зобов'язання в довгострокові або у відповідні інвестиції в об'єкти реального сектору економіки України. Зокрема, тут можуть бути застосовані такі підходи:

- розстрочка виплат зовнішнього приватного боргу окремих найбільш проблемних комерційних банків або нефінансових корпорацій, чиє банкрутство може зумовити небажаний кумулятивний ефект в економіці, у державний борг – з відповідною передачею у власність або під контроль держави активів вказаних суб'єктів підприємницької діяльності;

- конверсія зовнішніх приватних боргів в активи позичальників, тобто трансформація боргового капіталу в прямі інвестиції (у міжнародній практиці це так званий «debt for equity swap»).

Література

1. Сайт Кабінету Міністрів України. – Режим доступу до сайту: <http://www.kmu.gov.ua>.
2. Сайт Державного комітету статистики України. – Режим доступу до сайту: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Финагина О.В., Манн Р.В.

ОСОБЕННОСТИ РЕГУЛИРОВАНИЯ РЕГИОНАЛЬНЫХ РЫНКОВ ИНФОРМАЦИИ

В условиях стабилизации отечественной экономики и ее перехода в фазу новых, государственно стимулируемых рыночных отношений следует выявить и проанализировать возможности конкурентоспособности предприятий, отраслей и регионов страны в вопросах развития и использования информационных ресурсов. Что вызвано в первую очередь ростом мировых рынков информации, их доминированием в научно-техническом, управленческом и экономическом прогрессе.

Значимость информационной деятельности, активного использования национальных и мировых информационных ресурсов, современных систем информационной поддержки бизнеса настолько велика, что без этих составляющих невозможен прогресс в развитии для организационно-хозяйственных структур любого уровня. Но при этом следует констатировать, что в системе украинского менеджмента этим вопросам не уделяется значительного внимания. Это характерно для всех уровней менеджмента: государственного, регионального, предприятий.

Это связано с тем, что формирование информационного рынка Украины началось сравнительно недавно и по уровню развития он ощутимо уступает информационным рынкам экономически развитым странам мира.

В последние 10-20 лет влияние информационных технологий на развитие экономики и социальной сферы настолько велико, что в системе научных знаний сформировался целый комплекс дисциплин изучающих специфику данного вопроса – информационные системы в менеджменте, информатика, теория информационного общества и информационной экономики. В рамках перечисленных дисциплин информацию и информационные технологии рассматривают с позиции товарности, характеристик технических и технологических систем, ре-